

Vlaams
Parlement

ingediend op **911** (2020-2021) – Nr. 1
23 juli 2021 (2020-2021)

Verslag van de hoorzitting

namens de Werkgroep Institutionele Zaken
uitgebracht door Karl Vanlouwe, Peter Van Rompuy
en Caroline Gennez

over homogene bevoegdheidspakketten
met betrekking tot het beleid
inzake landbouw en dierenwelzijn

Samenstelling van de Werkgroep Institutionele Zaken:

Voorzitter: Liesbeth Homans.

Vaste leden:

Liesbeth Homans, Karl Vanlouwe;

Chris Janssens;

Peter Van Rompuy;

Willem-Frederik Schiltz;

Björn Rzoska;

Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Axel Ronse, Paul Van Miert;

Filip Dewinter;

Koen Van den Heuvel;

Gwendolyn Rutten;

Stijn Bex;

Hannelore Goeman.

INHOUD

I.	Landbouw en Visserij	5
1.	Toelichting door Patricia De Clercq	5
1.1.	Landbouw en visserij geven mee vorm aan de maatschappij	5
1.2.	Uitdagingen en kansen voor landbouw en visserij	6
1.3.	Institutionele aspecten van het landbouwbeleid	6
1.4.	Besluit.....	9
2.	Toelichting door Katrien Van Herck.....	9
2.1.	Voorgeschiedenis.....	9
2.2.	Situatie na de zesde staatshervorming	10
2.3.	Positie van Boerenbond inzake voedselveiligheidsbeleid	10
2.4.	Plantaardige sectoren	11
2.5.	Dierlijke sectoren.....	12
2.6.	Dierenwelzijn	12
2.7.	Europese Landbouwraad en GLB.....	13
3.	Toelichting door Lieven De Stoppeleire	14
3.1.	Vlaams versus Waals landbouwbeleid	14
3.2.	Bevoegdheidsverdeling	14
3.3.	Dierenwelzijn	15
3.4.	Pacht	15
3.5.	Besluit.....	15
4.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden	16
4.1.	Tussenkoms van Stefaan Sintobin.....	16
4.2.	Tussenkoms van Peter Van Rompuy.....	17
4.3.	Tussenkoms van Gwendolyn Rutten	17
4.4.	Tussenkoms van Chris Steenwegen.....	17
4.5.	Tussenkoms van Arnout Coel	17
4.6.	Tussenkoms van Karl Vanlouwe.....	18
5.	Antwoorden van de genodigden	18
5.1.	Antwoorden van Patricia De Clercq.....	18
5.2.	Antwoorden van Katrien Van Herck	19
5.3.	Antwoorden van Lieven De Stoppeleire.....	20
II.	Dierenwelzijn	21
1.	Toelichting door Els Vanautryve	21
1.1.	Bevoegdheidsverdeling.....	21
1.2.	Samenwerking met FAVV.....	21
1.3.	Institutioneel kader.....	22
1.4.	Werking van dienst Dierenwelzijn	23

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	24
2.1. Tussenkoms van Els Sterckx	24
2.2. Tussenkoms van Gwendolyn Rutten	25
2.3. Tussenkoms van Alessia Claes	25
3. Antwoorden van Els Vanautryve.....	25
4. Replik	27
Gebruikte afkortingen	28

Het Vlaams Parlement richtte in december 2020 een Werkgroep Institutionele Zaken op om concrete voorstellen uit te werken voor een nieuwe staatshervorming. De werkgroep boog zich in eerste instantie over het thema van de homogene bevoegdheidspakketten. In dat kader kwamen reeds aan bod: het gezondheidsbeleid, het arbeidsmarktbeleid, het cultuurbeleid, het mobiliteitsbeleid en het energiebeleid.

Op 21 juni 2021 hield de werkgroep een hoorzitting over homogene bevoegdheidspakketten met betrekking tot het beleid inzake landbouw en dierenwelzijn.

Aan de hoorzitting werd deelgenomen door:

- Patricia De Clercq, secretaris-generaal Departement Landbouw en Visserij;
- Katrien Van Herck, juridisch adviseur Boerenbond;
- Lieven De Stoppeleire, adviseur Algemeen Boerensyndicaat;
- Els Van Autryve, teamverantwoordelijke Team Dierenwelzijn Departement Omgeving.

I. Landbouw en Visserij

1. Toelichting door Patricia De Clercq

1.1. Landbouw en visserij geven mee vorm aan de maatschappij

Patricia De Clercq: De landbouwsector vormt de basis van de economisch erg belangrijke agrovoedingsketen, in het vakjargon het ABC of agrobusinesscomplex genoemd. Daarin heeft men de toelevering, bijvoorbeeld de aanbieders van machines en dergelijke, de tussenhandel, de landbouwsector, de verzamelende handel en de voedingsindustrie. Na dat ABC komen de groothandel, de detailhandel, de horeca en catering en de consument. 81 procent van de afzetmarkt van agrarische producten ligt in de EU, met name in de buurlanden Frankrijk, Nederland en Duitsland.

De basisfunctie van de landbouw blijft de voedselproductie. De landbouw en visserij en de voedselproductie in Vlaanderen zijn heel productieve sectoren die in de internationale handel mee zorgen voor een voldoende groot en betaalbaar voedselaanbod. Ons land behoort internationaal tot de top wat betreft productiviteit. De gemiddelde Vlaming besteedt tussen de 13 en 16 procent van zijn huishoudbudget aan voedsel en drank.

Daarnaast is landbouw een belangrijke speler in het kader van de bio-economie, bijvoorbeeld met de productie van hernieuwbare biograndstoffen of de verwerking van biograndstoffen en andere rest- en afvalstromen tot waardevolle producten, zowel voor voedsel, diervoeder als biobaseerde producten en bio-energie. De Vlaamse Regering ondersteunt dit, want het biedt nieuwe kansen en inkomstenbronnen aan de diverse sectoren.

Een derde belangrijke factor in het landbouwbeleid is het feit dat landbouw en visserij ook ecosysteemdiensten aanbieden aan de maatschappij. Men gebruikt niet enkel de omgeving voor voedselproductie maar men werkt in die omgeving en met die omgeving samen. Ik denk bijvoorbeeld aan kleine landschapselementen die men in de omgeving plaatst om de biodiversiteit te verhogen, het open landschap dat men aanbiedt voor recreatie en ontspanning en het voorzien van bloemenranden wat positief is voor het bestuiven. Deze kansen grijpt men volop.

Er zijn ook beperkingen want dergelijke ecosysteemdiensten kosten soms extra geld of gaan ten koste van de voedselproductie en dus het inkomen. Voor bepaalde van die maatschappelijke ecosysteemdiensten wordt ondersteuning geboden vanuit het landbouw- en visserijbeleid.

1.2. Uitdagingen en kansen voor landbouw en visserij

Om te weten welke uitdagingen en kansen de beide sectoren hebben, moet men in de eerste plaats kijken naar de maatschappelijke trends voor voeding. De coronacrisis heeft geleid tot heel wat nieuwe kansen voor voedsel. Consumenten kijken niet alleen naar de smaak maar vaker ook naar de afkomst van een product. 'Lekker lokaal' is vaak een meerwaarde, ook in de visserij. Speciaalzaken en markten, bijvoorbeeld de vistrap in Oostende, hebben veel succes. Gezonde voeding is ook belangrijk, samen met de duurzame aspecten van het voedselbeleid. Al deze aspecten nemen wij mee in het traject rond voedsel en de voedselstrategie die we de komende maanden met de diverse sectoren en actoren op het terrein zullen vormgeven.

Naast voedsel zijn er nog vele uitdagingen zoals de nood aan een leefbaar, eerlijk en stabiel inkomen voor de landbouwer. Er is nood aan instroom. Jongeren moeten blijven geëngageerd worden om in de sectoren in te stromen. Er is ook nood aan ruimte om te telen, niet alleen op het land maar ook voor de vissers op zee. De ruimte op het land moet betaalbaar zijn.

De sector moet onderdeel zijn van het antwoord op vele maatschappelijke uitdagingen die er zijn rond klimaat, stikstof enzovoort. Er moet worden gekeken naar de eiwittransitie, zowel voor menselijke consumptie als voor voederconsumptie. Data in de landbouw, waarbij men op basis van die data bedrijfsbeslissingen kan nemen, zijn zeker een opportuniteit om op al die terreinen vooruitgang te boeken. Voor visserij brengt de Brexit een pak uitdagingen met zich mee.

Daarom zetten we vanuit het departement in op de ondersteuning van de diverse sectoren vanuit vier V's: verandering, voedsleconomie, verbinding en veerkracht. We zijn ondersteunend op het vlak van innovatie en diversiteit in bedrijven om nieuwe modellen en ketens kansen te geven. We gaan bedrijven helpen bij de investeringen in duurzame technieken, zowel via het VLIF als via het FIVA die zich respectievelijk voor landbouw en visserij inzetten.

Voedsleconomie is een belangrijk nieuw thema, waarbij we moeten zoeken naar verdienmodellen in de landbouw en visserij die van toepassing kunnen zijn op diverse bedrijven en waarbij de bedrijfsleider zelf de keuze zal maken op welk verdienmodel hij of zij zal inzetten. Ook samenwerking binnen de keten en meer transparantie zijn voor ons essentieel. Dat proberen wij zeker te ondersteunen door zelf heel transparant alle cijfers die wij in huis hebben, kenbaar te maken, bijvoorbeeld via onze nieuwe cijferwebsite.

Belangrijk is de verbinding te maken met de maatschappij door maatschappelijke functies en de verbinding te maken met de consument om meer naar lokale voeding te gaan en uit te leggen waar de voeding vandaan komt.

Veerkracht is heel belangrijk om te zorgen voor relance na een crisis. Crisissen in de landbouw zijn niet altijd gelinkt aan het landbouwbeleid, denk bijvoorbeeld aan de Ruslandcrisis van enkele jaren geleden. Ze hebben een grote impact op de sectoren. Ook daar wil het beleid ondersteunen.

1.3. Institutionele aspecten van het landbouwbeleid

Door de opeenvolgende staatshervormingen is het landbouw- en zeevisserijbeleid een zeer homogeen bevoegdheidspakket dat is toebedeeld aan de gewesten. In de bijzondere wet van 2001 van het toenmalige Lambermontakkoord werden het landbouwbeleid en de zeevisserij bijna integraal een gewestelijke bevoegdheid. Naar aanleiding van de zesde staatshervorming werden bijkomende aangelegenheden inzake het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau, de pacht en de

tegemoetkomingen uit het Landbouwrampenfonds en het dierenwelzijn ook aan de gewesten toegewezen.

Na deze regionalisering zit er nog een stukje bevoegdheid bij de federale overheid. Het gaat dan over normering en daarop toepasbare controles inzake de kwaliteit van de grondstoffen en de plantaardige producten met het oog op het verzekeren van de veiligheid van de voedselketen. Verder is er de normering en de daarop toepasbare controle inzake de dierengezondheid en de kwaliteit van de dierlijke producten met het oog op het verzekeren van de veiligheid van de voedselketen. Een kleiner derde aspect gaat over de inkomensvervangende maatregelen bij vervroegde uittreding van oudere landbouwers.

Ondertussen hebben we samenwerkingsakkoorden gesloten, zowel op intergewestelijk niveau als tussen de gewesten en de federale overheid. Momenteel zijn we bezig om die samenwerkingsakkoorden te actualiseren.

Hoe werkt het overleg? Hoewel er een vrij homogene landbouwbevoegdheid is, is er natuurlijk wel overleg. Dat gebeurt maandelijks in de schoot van het IMO, het interministerieel overleg tussen de gewesten, en de ICLB, het overleg tussen de gewesten en de federale overheid. Op de permanente werkgroep van dat laatste interministerieel overleg bespreken we alle materies van de federale overheid die een impact hebben op de Vlaamse landbouwbevoegdheden, en omgekeerd, namelijk alle gewestelijke initiatieven die een impact hebben op de federale landbouwbevoegdheden.

Artikel 6 van de bijzondere wet zegt ook dat de betrokken regering en de federale overheid over die maatregelen waar er een weerslag is op het landbouwbeleid, moeten overleggen. Er bestaat enige verwarring over de betekenis van die beschrijving in de bijzondere wet. Bijvoorbeeld onze collega's van de Waalse overheid hadden het enige tijd geleden zo geïnterpreteerd dat alle regelgeving inzake landbouwbeleid moest worden voorgelegd aan die permanente werkgroep van de ICLB. Ons standpunt is dat het niet de bedoeling is dat er zo'n strikte interpretatie aan wordt gegeven omdat dat een uitholling zou zijn van de regionalisering. We zijn eerder de mening toegedaan dat de gewesten slechts maatregelen het voorwerp van dit overleg moeten laten uitmaken als er een mogelijke weerslag is op de federaal gebleven landbouwbevoegdheid. Om dergelijke discussies in de toekomst uit te sluiten, zou die bewoording van de bijzondere wet misschien wat verfijnd kunnen worden.

Een tweede aspect is de gedeelde verantwoordelijkheid ten aanzien van de EU. Het Europese landbouwbeleid is voornamelijk een beleid dat gericht is op de gewesten. In een samenwerkingsakkoord van 1994, dat de vertegenwoordiging van België bij de EU en bij de Raad van Ministers regelt, is landbouw ingedeeld in categorie VI. Dat betekent dat een federale minister daar het woord voert en dat de gewestelijke ministers assessoren zijn. Om de beurt is de Vlaamse en Waalse minister eerste of tweede assessor. Aangezien het merendeel van de punten die in de Raad van Ministers besproken worden eigenlijk regionale bevoegdheid is, is het onzes inziens belangrijk dat het samenwerkingsakkoord wordt aangepast en dat de regionale ministers daar het woordvoerschap kunnen opnemen. Dit voor wat betreft de ministeriële vergadering.

Voor de vergadering daaronder is het beter geregeld. Het landbouwbeleid dat in de Raad van Ministers aan bod komt, wordt voorbereid in het Speciaal Comité Landbouw en niet zoals bij andere bevoegdheden in Coreper I en II. In dat Speciaal Comité Landbouw nemen de gewesten wel effectief het woord: afwisselend mensen van het Departement Landbouw en Visserij en de collega's van Wallonië. Ook in alle raads werkgroepen die daaronder vallen, voeren de gewesten het woord. Er zou dus enkel op het ministerieel niveau nog een aanpassing moeten gebeuren.

Zoals gezegd, is op het vlak van het landbouwbeleid de bevoegdheidsverdeling vrij homogeen. Ik heb al aangegeven waar er nog wat federale bevoegdheden zitten. Dat zorgt soms voor grijze zones. De bevoegdheidspakketten zouden op dat vlak misschien wat verder uitgeklaard kunnen worden en de grijze zones weggewerkt.

Een voorbeeld is dat sommige maatregelen die de federale overheid neemt, soms heel verregaande gevolgen kunnen hebben op het vlak van economische leefbaarheid van onze bedrijven. Zo is in de fokkerij de selectie van resistente productiedieren in principe een regionale bevoegdheid. Maar wanneer een selectie gebeurt in functie van resistentie tegen een pathogeen organisme, dan wordt het federale materie. Meer duidelijkheid in de bevoegdheidsverdeling zou misschien aangewezen zijn. We denken dat de gewesten ten minste de bevoegdheid zouden moeten krijgen om bij verbodsbepalingen begeleidende maatregelen uit te werken en de opvolging en het toezicht daarop uit te voeren.

Een recenter issue en een vrij technische zaak situeert zich in de plantaardige sector, namelijk wat Q en RNQP betreft. Voor 14 december 2019 was er Europese regelgeving inzake plantgezondheid die de nadruk legde op organismen die de sanitaire toestand van de plantaardige productie bedreigen, een quarantaineorganisme. Daarnaast vermeldde de Handelsverordening ook een soort, namelijk schadelijke organismen die de kwaliteit of de gebruikswaarde van de plantaardige producten verminderen. Dat noemt men kwaliteitsorganismen. Een quarantaineorganisme mag niet aanwezig zijn. Een kwaliteitsorganisme kan wel aanwezig zijn, maar boven bepaalde drempelwaarden wordt het schadelijk en stelt er zich een probleem. Voor de quarantaineorganismen heeft men ook een plantenpaspoort nodig. Dat was de situatie voor 14 december 2019.

14 december 2019 is de datum van nieuwe Europese regelgeving voor plantgezondheid. Dan krijgt men drie soorten: de Q's, waarvoor de federale overheid bevoegd was, de kwaliteitsorganismen waar de regio's voor bevoegd zijn, en iets nieuws ertussenin, namelijk RNQP's, Regulated Non-Quarantine Pests, gereguleerde niet-quarantaineorganismen die alleen betrekking hebben op plantaardig teeltmateriaal van bepaalde plantensoorten. Men heeft dus heel specifiek voor het teeltmateriaal van bepaalde plantensoorten een lijst van RNQP's geproduceerd, dus ziekten en plagen die daar niet op mogen voorkomen. Dat betekent dat er ook voor die RNQP's een plantenpaspoort moet worden gemaakt. Het is ondertussen bevestigd door de Raad van State dat die RNQP's een gewestelijke bevoegdheid zijn. Het kan dat hetzelfde teeltmateriaal een plantenpaspoort moet hebben waarin zowel over de Q's als de RNQP's duidelijkheid moet worden geboden. Dit is ondertussen een gewestelijke bevoegdheid maar we hebben daar nooit mensen of middelen voor gekregen. Dat is vreemd omdat een heel deel van de federale Q's zijn overgegaan naar de lijst van RNQP's. Er zijn ook nieuwe RNQP's toegevoegd die voordien geen quarantaineorganisme waren.

Dat heeft tot gevolg dat we de afgelopen maanden heel intensief overlegd hebben met onze federale collega's om geen twee plantenpaspoorten te hebben voor hetzelfde plantaardig teeltmateriaal maar om daarvoor samen te werken. Dat was een moeilijk proces, maar we zijn erin geslaagd om een samenwerkingsakkoord op te maken, waarbij het werk werd verdeeld. Het blijft voor de gecontroleerde bedrijven die ermee te maken krijgen, enigszins verwarrend. Bij sommige bedrijven zullen er twee controleurs komen voor hetzelfde aspect.

Ik zeg vandaag niet dat het volledig moet worden geregionaliseerd maar dat er een kans bestaat om op dat vlak een betere regionalisering te organiseren. Het is ook nieuw beleid. We moeten eerst kijken wat het de komende maanden in de praktijk geeft en hoe die samenwerking verder kan evolueren. Het samenwerkingsprotocol is nog maar pas van start gegaan. Na een evaluatie moeten we daar zeker verder over kunnen discussiëren.

Men zou kunnen nadenken over een meer afgelijnd pakket als het gaat over de kwaliteit en de plantgezondheid. Men zou bijvoorbeeld het beleid, de bestrijding, de preventie en de controles in bedrijven die enkel plantaardig vermeerderingsmateriaal produceren, dat per definitie niet rechtstreeks in de voedselketen terecht komt, bij de gewesten kunnen situeren. Als men dat bekijkt vanuit economisch perspectief, heeft zowel een Q als een RNQP dat op plantaardig vermeerderingsmateriaal zit, immers een economische impact.

Als men die bevoegdheidsongelijkheid zou wegwerken, zou er voor de operatoren meer duidelijkheid kunnen komen. Dan is het gewest bevoegd voor plantaardig teeltmateriaal in zijn geheel en blijft de federale overheid bevoegd voor al het andere materiaal, dat geen teeltmateriaal is. Dan krijgt men een scheiding op basis van het type plantmateriaal en niet op basis van de categorie van het plaagorganisme, zoals vandaag het geval is.

Het voordeel zou zijn dat er een uniek loket is voor de operatoren. De operatoren van plantaardig teeltmateriaal zouden dan weten dat ze bij de gewesten moeten zijn als het gaat over hun materie. Het zal misschien ook enige complexiteit en enige grijze zone met zich meebrengen, maar het is een denkpiste die we verder moeten exploreren.

Het vaststellen van productnormen is een federale bevoegdheid. Daartegenover staat dat het integraal landbouwbeleid een gewestelijke bevoegdheid is. We hebben in de procedures al gemerkt dat men denkt dat het Vlaamse Gewest zijn bevoegdheid te buiten gaat als men productnormen oplegt of erkenningen doet in het kader van het landbouwbeleid. Op zich is het maar een kleine grijze zone. Vandaag lossen we dat op door met elkaar te praten en tot akkoorden te komen. Het heeft nog niet tot echte problemen geleid. We zouden die grijze zone kunnen oplossen door dat bijvoorbeeld in de bijzondere wet wat beter te kaderen, namelijk dat erkenningen en vergunningen voor zover die kaderen in de uitvoering van het landbouwbeleid, ook door de gewesten zouden kunnen worden gedaan. Men zou het eventueel ook in een samenwerkingsakkoord beter kunnen omschrijven.

1.4. Besluit

Het gaat om een vrij homogeen pakket aan landbouwbevoegdheden. Ook op het vlak van zeevisserij is er een homogeen pakket, met hier en daar wat grijze zones die potentieel nog kunnen worden opgelost. Het belangrijkste is dat onze regionale minister spreekrecht zou kunnen krijgen in de Europese Raad van Ministers en dat daarvoor het samenwerkingsakkoord kan worden aangepast.

2. Toelichting door Katrien Van Herck

Katrien Van Herck: Ik zal aan de hand van een aantal praktijkvoorbeelden trachten weer te geven hoe de land- en tuinbouwsector de interne bevoegdheidsverdeling ervaart.

2.1. Voorgeschiedenis

Vanaf de tweede staatshervorming kregen de gewesten een eerste beperkte bevoegdheid inzake landbouw. In de daaropvolgende staatshervormingen werden telkens stapsgewijs bijkomende landbouwbevoegdheden overgeheveld. De federale overheid bleef principieel bevoegd en behield de residuaire bevoegdheid inzake landbouw. Het was wachten op de vijfde staatshervorming vooraleer de landbouwbevoegdheid principieel naar de gewesten werd overgeheveld en de gewesten de residuaire bevoegdheid kregen. De federale overheid bleef bevoegd voor een aantal limitatief opgesomde aangelegenheden. Om een homogener bevoegdheidspakket te realiseren, zorgde de zesde staatshervorming van 2011 voor een bijkomende

overdracht van bevoegdheden met betrekking tot landbouwrampen, pacht en veepacht, dierenwelzijn en het Belgisch Interventie en Restitutiebureau.

2.2. Situatie na de zesde staatshervorming

Sedert de zesde staatshervorming zijn de gewesten bevoegd voor het volledige landbouwbeleid. Deze bevoegdheid moet ruim worden geïnterpreteerd. Zo is bijvoorbeeld ook het prijzenbeleid geregionaliseerd en verzamelt het Departement Landbouw en Visserij prijzen in de land- en tuinbouwsector. Ook het federale prijsobservatorium van de FOD Economie verzamelt gegevens uit de land- en tuinbouwsector vanuit een algemeen prijzenbeleid.

De gewesten zijn bevoegd voor de landbouwrampen. Dit betreft zowel de financiële tegemoetkoming naar aanleiding van landbouwrampen als de erkenning als ramp. Sinds 1 januari 2020 geldt een nieuwe Vlaamse regelgeving waarbij een brede weersverzekering werd ingevoerd voor de vergoeding van schade aan landbouwgewassen.

De gewesten zijn bevoegd voor pacht en veepacht. Veepacht is een eerder verouderde rechtsfiguur maar pacht is nog wel actueel. De opmaak van een nieuw Vlaams Pachtdecreet is in voorbereiding. In Wallonië heeft men reeds een nieuw Pachtdecreet maar interacties met het federale niveau zijn niet uit te sluiten. Zo zijn er links tussen pacht en het burgerlijk recht, het fiscaal recht en het kadastraal inkomen.

Ons aanvoelen is dat de regionalisering van deze bevoegdheden in de praktijk weinig aanleiding geeft tot problemen in relatie met andere bevoegdheidsdomeinen. Een eventuele herfederalisering van het landbouwbeleid is dan ook niet aan de orde. Maar er zijn wel interacties met de bevoegdheden van de federale overheid. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de Europese richtlijn inzake oneerlijke handelspraktijken in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, die zal worden geïmplementeerd in het Wetboek van Economisch Recht. Ik verwijs ook naar de federale vennootschapswetgeving. Het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen voorziet in een erkenning van bepaalde vennootschappen als landbouwonderneming, waarbij de landbouwvennootschap werd afgeschaft.

Er zijn twee belangrijke uitzonderingen op de gewestelijke bevoegdheid. De federale overheid is bevoegd gebleven voor het voedselveiligheidsbeleid in de plantaardige en dierlijke sectoren. Deze bevoegdheid moet ruim worden opgevat en is niet beperkt tot de veiligheid van producten voor de mens, maar heeft ook betrekking op de gezondheid van dieren en planten als elementen van de voedselketen. Bij de toepassing van deze bevoegdheidsverdeling speelt het voorzorgsbeginsel een grote rol. Ingevolge dat voorzorgsbeginsel, dat inzake volksgezondheid prevaleert, kan de federale overheid een globaal sanitair beleid in de plantaardige en dierlijke sectoren voeren.

Ook voor de inkomensvervangende maatregelen bij vervroegde uittreding van oudere landbouwers is de federale overheid bevoegd gebleven. Dit gaat over de voormalige VUT-regeling die sedert 2007 werd afgeschaft.

2.3. Positie van Boerenbond inzake voedselveiligheidsbeleid

Boerenbond is geen vragende partij voor regionalisering van het voedselveiligheidsbeleid. Wij denken dat er redenen zijn om dit beleid op federaal niveau te houden. In eerste instantie wordt op verschillende beleidsdomeinen steeds meer ingezet op het 'one health'-beleid. Dit principe is gericht op het bereiken van een betere volksgezondheid vanuit verschillende beleidsdomeinen en leidt tot de vaststelling dat volksgezondheid zeer sterk verweven is met het antibioticabeleid, het voedsel-

veiligheidsbeleid, de plantengezondheid, de dierengezondheid enzovoort. Bovendien zijn al die thema's sterk gereguleerd vanuit Europa.

Ten tweede is het wenselijk uit te gaan van de economische realiteit: de agrovoedingsketen en de retail zijn op Belgisch niveau georganiseerd. Onzes inziens is er geen nood aan regionaal verschillende regelgevingen in de voedingssector.

Ten derde kan in herinnering worden gebracht dat het FAVV haar ontstaan dankt aan de dioxinecrisis, en aan de vaststelling destijds dat meer samenwerking vereist was. Het FAVV integreert dan ook verschillende voormalige inspectie- en controle-diensten bevoegd voor de voedselketen en ressorteert zowel onder de federale minister van Volksgezondheid als de federale minister van Landbouw.

Het FAVV en het Sanitair Fonds hebben bovendien goede overlegstructuren opgebouwd, waarbij de betrokkenheid van de sector zeer sterk is verankerd. Ten slotte speelt het FAVV ook een belangrijke rol in het exportbeleid, bijvoorbeeld inzake technische certificering van producten.

Boerenbond pleit voor samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus waarbij een goede betrokkenheid van de sector noodzakelijk is. Uit een aantal voorbeelden uit de praktijk blijkt dat een goede samenwerking ook mogelijk is. De plicht tot samenwerking voor wat betreft het landbouwbeleid is terecht regelgevend verankerd. Er moet immers verplicht overleg worden georganiseerd tussen de gewesten en de federale overheid over maatregelen die gevolgen kunnen hebben voor het landbouwbeleid. Dit betreft een wederkerige overlegverplichting. In het landbouwbeleid wordt ook herhaaldelijk gebruikgemaakt van de mogelijkheid om interne samenwerkingsakkoorden af te sluiten, zoals door de vorige spreker al werd aangehaald.

2.4. Plantaardige sectoren

In de plantaardige sector kwam reeds samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus tot stand. Zo werden de Vlaamse IPM-vereisten, de wettelijke vereisten inzake geïntegreerde gewasbescherming, opgenomen in Vegaplan, het federale autocontrolesysteem voor de plantaardige primaire sector. Het FAVV kan de controle op de naleving van de sectorgidsen van Vegaplan toevertrouwen aan OCI's. Dit zijn onafhankelijke inspectie- of certificeringsorganismen die hiertoe geaccrediteerd zijn en erkend door het FAVV. Deze OCI's worden ook door het Departement Landbouw en Visserij ingeschakeld om de IPM-controles te doen.

Nog een voorbeeld van samenwerking betreft de uitvoering van de Europese Plantengezondheidsverordening. Deze verordening voorziet in een uitbreiding van de verplichting inzake het plantenpaspoort en voert ook een nieuwe categorie van fytosanitaire organismen in, de zogenaamde RNQP-organismen, de gereguleerde niet-quarantaineorganismen, waarvoor de gewesten bevoegd zijn.

Daarnaast bestaan er ook Q-organismen, dus de quarantaineorganismen, en de ZP-Q-organismen voor quarantaineorganismen beschermde zones waarvoor de federale overheid bevoegd is. Aangezien voor eenzelfde product moeilijk twee verschillende plantenpaspoorten kunnen worden uitgereikt, een federaal en een gewestelijk, werd op 5 januari 2021 een samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarbij de gewesten en de federale overheid elkaar bepaalde taken hebben toevertrouwd. In dit samenwerkingsakkoord wordt het principe van het unieke loket nagestreefd; dit wil zeggen dat een overheid het aanspreekpunt wordt voor een bepaalde deelsector, maar elke overheid blijft juridisch verantwoordelijk voor de eigen bevoegdheden. We vernemen dat dit akkoord ook op termijn nog verder zal worden verfijnd.

Het FAVV behoudt ook een aantal belangrijke taken. Het is het aanspreekpunt voor wat betreft de invoer vanuit niet-EU-lidstaten voor alle sectoren van het plantaardig teeltmateriaal, ook voor de RNQP's. Ook voor het openen van nieuwe markten treedt het FAVV op als aanspreekpunt van de fytosanitaire diensten van de desbetreffende landen. De rol en de expertise van het FAVV in deze materie mag dus niet worden onderschat.

Ook het op de markt toelaten van gewasbeschermingsmiddelen en biociden is een federale bevoegdheid. Ook deze materie wordt sterk gestuurd vanuit Europa en wordt onzes inziens best op het federale niveau behouden.

2.5. Dierlijke sectoren

De regelgeving in de dierlijke sectoren wordt eveneens sterk aangestuurd vanuit Europa. Zo is sedert 21 april 2021 een nieuwe Diergezondheidsverordening van kracht. Ook inzake veterinaire geneesmiddelen is de federale overheid bevoegd. Inmiddels heeft de federale overheid met de sectoren al een tweede antibiotica-convenant afgesloten, waarbij ambitieuze doelstellingen voor het terugdringen van het gebruik van antibiotica bij dieren werden afgesproken. Dit convenant kadert in het nationaal actieplan ter bestrijding van antibioticaresistentie.

Het federale beleid inzake dierengezondheid vindt zijn grondslag in de Dierengezondheidswet van 1987. Al decennialang dragen alle veehouders bij tot het Sanitair Fonds. Dat is een reservefonds dat toelaat om landbouwers te vergoeden wanneer bepaalde maatregelen worden genomen naar aanleiding van bepaalde besmettelijke dierenziekten. Maar de middelen van dit fonds kunnen ook worden ingezet in het kader van nationale bestrijdingsprogramma's inzake dierenziekten.

Het Sanitair Fonds kenmerkt zich door een goede overlegstructuur tussen de overheid en de sector. De gewesten zijn niet vertegenwoordigd in het fonds, maar wel de landbouworganisaties, de dierenartsen en de regionale dierengezondheidsverenigingen DGZ en ARSIA. Boerenbond is geen vragende partij om het Sanitair Fonds te regionaliseren.

Ten slotte is de federale overheid ook bevoegd voor de organisatie van de identificatie en de registratie van landbouwdieren, het zogenaamde SANITEL. Ook het sanitair statuut van bedrijven wordt in deze databank opgenomen. SANITEL wordt in opdracht van het FAVV beheerd door de regionale dierengezondheidsverenigingen DGZ en ARSIA. De federale en de gewestelijke overheidsdiensten hebben toegang tot deze gegevens. Dat is opnieuw een vorm van samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus. Wij menen dat de regionalisering van SANITEL geen efficiëntiewinsten zal opleveren.

Ook voor wat betreft de dierlijke sectoren is autocontrole een van de pijlers van het beleid van het FAVV. CODIPLAN is het autocontrolesysteem in de dierlijke primaire sector. Het bevat het geheel van sectorgidsen met wettelijke voorschriften. Daarnaast kunnen ook bovenwettelijke voorschriften of private lastenboeken deel uitmaken van CODIPLAN, zoals IKM, BePorc, Belbeef, Belplume en BCV.

2.6. Dierenwelzijn

Ook normen inzake dierenwelzijn zijn een gewestelijke bevoegdheid, opgenomen in CODIPLAN. Het gaat over het zogenaamde CODIPLAN Animal Welfare lastenboek, goedgekeurd door de gewesten. Dit is opnieuw een voorbeeld van samenwerking tussen de federale overheid en de gewestelijke overheden.

Bij de overheveling van het bevoegdheidsdomein Dierenwelzijn naar de gewesten werd in 2015 een samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarbij werd afgesproken

dat de controleurs die inspecties uitvoeren in opdracht van het FAVV, ook eventuele inbreuken op het dierenwelzijn moeten melden aan de gewestelijke diensten. Ook hier is er dus een samenwerking.

De gewesten zijn bevoegd voor in het wild levende dieren in het kader van natuurbehoud en natuurbescherming en zijn ook bevoegd om maatregelen te nemen ter voorkoming en bestrijding van ziektes bij in het wild levende dieren. Zo nam Wallonië maatregelen in het kader van de varkenspest bij everzwijnen. Maar ook hier zijn er interacties met het federale niveau. Zo kwam het Sanitair Fonds financieel tussen bij de ruiming van in gevangenschap gehouden varkens in de regio en heeft het FAVV, en meer in het bijzonder de Chief Veterinary Officer, het nodige gedaan om op het Europese en internationale vlak voor België opnieuw een ziektevrije status te bekomen zodat de export kon hernemen.

De gewesten zijn ook bevoegd voor het afvalbeleid, waaronder ook dierlijk afval, en dus het ophalen van kadavers.

Hoewel de gewesten sinds de zesde staatshervorming integraal bevoegd zijn voor dierenwelzijn, zijn ook hier interacties met het federale niveau niet uit te sluiten. Ik verwijs nogmaals naar het CODIPLAN Animal Welfare lastenboek en de samenwerkingsovereenkomst inzake handhaving waarbij werd afgesproken dat de FAVV-inspecteurs inbreuken inzake dierenwelzijn moeten melden aan de gewestelijke diensten.

In de slachthuizen werd deze handhaving sedert 2020 echter ontkoppeld en werd een extra controlesysteem vanuit de Vlaamse overheid inzake dierenwelzijn uitgerold. In ieder geval wordt de complexiteit van onze staatsstructuur pas echt duidelijk aan de slachtlijn. Daar zijn immers verschillende instanties bevoegd: FOD Economie voor de Controle op weegtoestellen; het FAVV voor de controle op hygiëne en voedselveiligheid; de Vlaamse dienst Dierenwelzijn voor de controle op dierenwelzijn; het Departement Landbouw en Visserij en het IVB voor de controle op karkasclassificatie en de correcte indeling van de karkassen. Het IVB is een nationale en interprofessionele vereniging voor het Belgisch vlees dat in Vlaamse slachthuizen de correcte weging en karkasclassificatie opvolgt. Dus ook voor wat betreft de slachthuizen is er nood aan afstemming en samenwerking tussen de verschillende instanties, alsook met de sector.

2.7. Europese Landbouwrapad en GLB

Dierenwelzijn inzake landbouwdieren wordt ook sterk vanuit Europa gereguleerd. Het is dus duidelijk dat het landbouwbeleid zeer sterk wordt bepaald vanuit Europa. Er werd vandaag reeds verwezen naar de samenwerkingsovereenkomst van 1994 waarbij werd afgesproken dat de federale minister van Landbouw in de Landbouwrapad zetelt, bijgestaan door de bevoegde gewestelijke ministers van Landbouw. Er is momenteel dus al een betrokkenheid voorzien van de gewesten. Het standpunt wordt voorbereid door de gewesten die een consensus nastreven. Indien geen eensgezindheid wordt bereikt, moeten federale ministers zich onthouden.

Maar de geografische en politieke verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië kunnen soms een knelpunt zijn. Dat kan ervoor zorgen dat men niet de gewenste accenten kan leggen. Er kan worden gekeken of interne optimalisaties mogelijk zijn.

Het is positief dat de gewesten in het kader van het GLB een eigen strategisch plan bij de Europese Unie kunnen indienen, waardoor ze in de mogelijkheid zijn om een beleid op maat van de Vlaamse land- en tuinbouw te voeren.

3. Toelichting door Lieven De Stoppelleire

3.1. Vlaams versus Waals landbouwbeleid

Lieven De Stoppelleire: Uit mijn ervaring zie ik dat er in de twee gewesten andere beleidsvisies zijn op landbouw, milieu enzovoort. In Wallonië gaat men snel naar een verdere extensivering. Daar bestaat ook een ander landbouwmodel. In Vlaanderen is er veel meer intensieve groenten- en fruitteelt en bestaan er meer intensieve veehouderijen. Dat is een groot verschil als men beleid moet voeren in Vlaanderen en Wallonië. Wij vinden het dus zeer goed dat Vlaanderen zijn eigen accenten kan leggen in het landbouwbeleid.

Zeker in de grensregio's moet men goed opletten dat de verstandhouding tussen de twee gewesten goed blijft. Wanneer men grond heeft in zowel Vlaanderen als Wallonië, is het aan het ene of het andere gewest om de uitbetalingen van de Europese middelen te doen. De administraties moeten goed op elkaar afgestemd zijn om de gegevens correct te kunnen overdragen, anders kan men in de problemen komen. Bij mij waren er drie jaar na elkaar problemen met het Waalse Gewest om de uitbetaling te kunnen doen.

We moeten zorgen dat we de lijn in de toekomst openhouden. Zoals ik heb gehoord van de administrateur-generaal, blijft dat in de toekomst het geval, zeker wanneer we in Vlaanderen een eigen strategisch plan gaan maken en mogen aanmelden aan Europa. Vroeger moesten we vanuit België een plan aan Europa geven. Nu kunnen Vlaanderen en Wallonië met een apart strategisch plan naar Europa trekken. We zullen dus zien dat in de toekomst in Vlaanderen en Wallonië op het vlak van landbouwbeleid en visies er een andere weg zal worden ingeslagen. Wallonië leunt sterk aan bij Frankrijk. Als er iets gebeurt in Frankrijk, gaat men dat in Wallonië snel overnemen, wat in Vlaanderen niet het geval is. Dat kan ertoe leiden, ook al is het Europees geregeld, dat men twee aparte invalshoeken heeft.

3.2. Bevoegdheidsverdeling

Ik kom tot de verdeling van bevoegdheden of beslissingen. Gewasbeschermingsmiddelen bijvoorbeeld worden erkend op federaal niveau, terwijl het gebruik geregeld wordt op gewestelijk niveau. Dat kan soms problemen geven. In Vlaanderen willen we met onze specifieke teelten in groenten en fruit altijd mee met de tijd zijn en innoverende technieken gebruiken, ook als het gaat over gewasbeschermingsmiddelen. Wanneer men dan tussen de gewesten niet tot een overeenkomst kan komen ten aanzien van de erkenning van bepaalde producten, kan dat in de praktijk zorgen voor problemen om innoverende technieken en nieuwe producten te gebruiken, omdat we zien dat Wallonië zich wat dat betreft toch iets conservatiever opstelt. We moeten dat goed in het oog houden, ook omdat we met twee verschillende strategische plannen zitten in het kader van het landbouwbeleid. We zullen er dus voor moeten zorgen dat er een gelijk speelveld blijft bestaan binnen België. We moeten concurrentieel blijven tegenover elkaar, zowel in Vlaanderen als in België, en we mogen onze concurrentiepositie binnen België niet tenietdoen.

Zoals gezegd kunnen we op Europees niveau maar via één minister spreken. Het is zeker aan te raden om te kijken hoe de stemmen van Vlaanderen en van Wallonië nog meer door Europa kunnen worden gehoord. Het is belangrijk dat de specificiteit van onze regio, bijvoorbeeld de intensievere teelten in de fruit- en groententeelt, duidelijk gekend is door Europa en dat we dat ook duidelijk kunnen weergeven wanneer we met elkaar discussies moeten voeren.

Wat betreft controles in de praktijk, zijn er hier en daar problemen. Ik heb dat zelf ervaren als het gaat over gewasbeschermingsmiddelen wanneer controleurs van het FAVV op de boerderij komen om het volledige bedrijf te evalueren en te kijken

welke producten er aanwezig zijn en of men die mag gebruiken of niet. Het blijkt dat de twee gewesten andere lijsten hanteren van producten die mogen worden gebruikt. Dat kan problemen geven bij de doorstroming van informatie bij de mensen die moeten controleren. Als landbouwer moeten we zelf al zeer goed zijn ingelicht en de kennis hebben van wat toegelaten is op ons bedrijf en wat niet, afhankelijk van de regio waarin we werken. Dan zien we dat er praktische problemen ontstaan bij mensen die op het bedrijf de controle komen uitvoeren omdat zij zelf niet altijd goed meer weten wat ze allemaal moeten controleren. Dat zijn praktische problemen die doorwerken in de bedrijven. Want aan elk probleem dat men vaststelt, is er een sanctie gekoppeld. Dat moeten we te allen tijde proberen te vermijden. De duidelijkheid over wat er in elk gewest beslist is over de gebruiksmogelijkheden van fytoproducten moet altijd zeer goed in het oog worden gehouden.

3.3. Dierenwelzijn

Wanneer er controles in de slachthuizen gebeuren door zowel federale als Vlaamse overheidsinspecties dierenwelzijn moet men nog beter de afstemming tussen de twee waarborgen. Nu wordt er in de slachthuizen soms dubbel gecontroleerd. Er moet controle zijn, laat dat duidelijk zijn, maar men moet zorgen dat er geen dubbel werk gebeurt. Daarnaast moet men ook opletten dat men door het laten controleren van een slachthuis door verschillende diensten geen shoppinggedrag krijgt. Mensen zouden kunnen gaan kiezen of ze met een dier naar Wallonië of naar Vlaanderen gaan, afhankelijk hoe de wetgeving er is. Er is nog werk wat betreft afstemming, ten einde in Vlaanderen en Wallonië op een gelijk niveau te worden behandeld.

3.4. Pacht

De pachtdiscussie gaat het komende jaar volop herleven, ook binnen dit halfroond. Er is nog een pachtsituatie die op federaal niveau wordt geregeld, namelijk de erfpacht. De erfpacht ligt nu op vijftien jaar. Het Algemeen Boerensyndicaat is de mening toegedaan dat dat systeem van erfpacht op Vlaams niveau zou moeten worden geregeld. Het risico bestaat dat bij het systeem van erfpacht dat vandaag federaal wordt geregeld, er een soort uitholling zou kunnen komen van de bestaande Pachtwet. De federale erfpacht kan voor eigenaars interessant zijn. Ze kunnen op de pacht zelf een prijs zetten en dat wordt niet regionaal gereguleerd.

Het was de bedoeling van de zesde staatshervorming om de pacht regionaal te regelen. Dan vinden we het maar normaal dat ook het erfpachtsysteem op Vlaams niveau geregeld wordt via het Pachtdecreet, zodat we geen uitholling van de pacht krijgen. Het moet absoluut de bedoeling zijn om een bescherming te bieden aan landbouwers die gronden pachten, via correcte systemen, ook rekening houdend met de wensen van de eigenaars. Daarover zal de discussie de komende maanden in Vlaanderen gaan. We moeten er ook voor zorgen dat er geen andere systemen zijn op federaal niveau die dat kunnen uithollen.

In de praktijk zien we als grensregiolandbouwers grote verschillen, zowel in het milieu- en natuurbeleid als in het landbouwbeleid en het vergunningenbeleid. Het moet heel goed in het oog worden gehouden. Als we bijvoorbeeld kijken naar Natura 2000, zien we dat anders met het vergunningenbeleid wordt omgegaan in Vlaanderen dan in Wallonië.

3.5. Besluit

Afrondend kan ik zeggen dat de regionalisering van het landbouwbeleid een geslaagde operatie is, maar dat er altijd afstemming moet zijn tussen de verschillende regio's om ervoor te zorgen dat de praktische kant goed uitgewerkt wordt. We kunnen alleen maar uitkijken naar de toekomst met het strategisch plan dat op Vlaams niveau wordt opgemaakt, zodat de eigen accenten verder kunnen worden uitgewerkt.

4. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

4.1. Tussenkost van Stefaan Sintobin

Stefaan Sintobin: Zeker door de laatste spreker werd erop gewezen dat we in Vlaanderen een andere beleidsvisie hebben op landbouw. Dat komt omdat we een ander soort landbouw en een ander landbouwmodel hebben in Vlaanderen dan in Wallonië. Ik begrijp dat het tot moeilijkheden kan leiden wanneer men in een grensregio actief is en zowel in Vlaanderen als in Wallonië grond heeft.

Mijns inziens is Boerenbond het felst gekant tegen een verdere regionalisering van de landbouw. De drie sprekers hebben voorbeelden aangehaald die bewijzen hoe complex het is dat er zich nog een aantal, weliswaar kleinere, bevoegdheden op het federale niveau bevinden. Mijn gezond West-Vlaams boerenverstand zegt mij dat we ook deze kleinere bevoegdheden best naar de regio's zouden overhevelen zodat de complexiteit vermindert en men een tussenschakel weghaalt. Niemand betwist dat landbouw een vrij homogeen bevoegdheidspakket is, maar er is gezegd dat de mensen en de middelen niet altijd mee zijn overgekomen. Dat hebben we ook al gehoord van andere beleidsdomeinen.

Mevrouw De Clercq, u hebt het vooral over aflijnen, beter omschrijven en verduidelijken. Ziet u eigenlijk nadelen wanneer we de landbouw verder zouden regionaliseren en alle bevoegdheden naar de regio's brengen?

Mevrouw Van Herck, u hebt vooral gezegd dat Boerenbond niet voor een verdere regionalisering van de landbouwbevoegdheid is. U gaat wel uit van een bestaande situatie. U zegt dat het FAVV federaal georganiseerd is, dat we moeten gaan voor een 'one health'-beleid en dat de agrovoedingsketen en de retail op Belgisch niveau zijn georganiseerd. Destijds waren alle andere bevoegdheden die zijn overgekomen van het federale niveau ook federaal georganiseerd. Waarom zouden de argumenten die u aanhaalt, niet gelden voor bijvoorbeeld een soort van FAVV op Vlaams niveau? Dat lijkt me perfect mogelijk, ook voor wat de andere bevoegdheden betreft die zich nog situeren op het federale niveau. Het is natuurlijk een politieke insteek. Die bevoegdheden op het federale niveau laten liggen, is voor mij een standstill. Men moet altijd proberen te hernieuwen en te zorgen dat het onnodig complexe, zeker wat betreft die plantensoorten, wordt weggewerkt.

Ik zou van de mensen van de landbouworganisaties willen weten wat er op het terrein leeft. Wat denken Vlaamse landbouwers over het verder regionaliseren van de landbouwbevoegdheid? Ik denk dat het voor de landbouwers, die al geplaagd worden door een tsunami van administratie, het simpeler zou zijn mochten alle bevoegdheden op het Vlaamse niveau zitten. We moeten er echter onmiddellijk bij vertellen dat wat niet meer federaal wordt aangestuurd, eigenlijk vanuit Europa wordt aangestuurd. We weten allemaal dat de landbouwbevoegdheid zich, soms helaas, op het Europese niveau situeert.

Mijnheer De Stoppeleire, ik kan me goed voorstellen dat andere beleidsvisies soms tot verwarrende situaties leiden. Ik denk dat dat op te lossen valt wanneer alle bevoegdheden binnen een regio vallen. Het is gewoon een kwestie van overleg. Als men in een grensregio met een ander land zit, leidt dat soms ook tot aparte invalshoeken maar wordt het via overleg geregeld.

Ik heb een vraag aan de drie sprekers, maar in het bijzonder aan de heer De Stoppeleire. U gaf mij de indruk dat de Vlaamse stem niet altijd wordt gehoord op het Europese niveau. We krijgen in de commissie Landbouw regelmatig een verslag van de Europese Raad. In de periode dat ik in het Vlaams Parlement het beleidsdomein Landbouw volg, heb ik een aantal situaties gekend waar het standpunt van Vlaanderen werd genegeerd en waar de federale minister een standpunt innam

waar de Vlaamse stem niet in werd gehoord. Hebt u daar zelf concrete voorbeelden van? Kunt u zeggen in welk dossier Vlaanderen benadeeld is?

Samenvattend valt het mij vooral op dat Boerenbond fel gekant is tegen verdere regionalisering maar dat ik bij de twee andere sprekers heel wat nuances en voorzichtigheid hoor.

4.2. Tussenkost van Peter Van Rompuy

Peter Van Rompuy: Wanneer het Vlaams Belang de redenering moet omdraaien, namelijk vragen wat het probleem is met verdere regionalisering, wil dat voor mij zeggen dat er weinig argumenten zijn om te zeggen dat de huidige situatie slecht is. Ik heb van de sprekers gehoord dat het bevoegdheidspakket op het vlak van de landbouw homogeen genoemd kan worden. Hier en daar zijn er wel betere afspraken over samenwerking nodig, vooral op het vlak van de vertegenwoordiging ten aanzien van de Europese instellingen.

Men kan grosso modo zeggen dat de complexiteit die we vandaag in de landbouw-dossiers kennen, eigen is aan de regelgeving zelf en veel minder of niet aan het institutionele kader. Ik denk dat de betogen van de drie sprekers daarop neerkomen. Als het goed is, mag het ook eens gezegd worden. Ik neem mee dat wat betreft de vertegenwoordiging ten aanzien van de Europese instellingen, en niet alleen op het vlak van de landbouw, een actualisatie aan de orde is.

4.3. Tussenkost van Gwendolyn Rutten

Gwendolyn Rutten: Ik sluit mij aan bij collega Van Rompuy. Ik denk dat het redelijk homogeen in elkaar zit. Als ik vooruit mag kijken: wat zouden de gevolgen voor jullie zijn mocht de voedselveiligheid ook geregionaliseerd worden? Wat betekent dat concreet voor jullie?

4.4. Tussenkost van Chris Steenwegen

Chris Steenwegen: Mevrouw De Clercq, u zei dat de gewesten inzake productnormen vaak zelf initiatief nemen, maar dat dat tegengewerkt wordt door de federale overheid en dat daar wat onduidelijkheid over heerst. Kunt u een voorbeeld geven waarbij Vlaanderen of Wallonië meende bevoegd te zijn en de federale overheid van mening was dat dat niet klopte?

Mevrouw Van Herck, zou het geen goede zaak zijn dat de gewesten wel in het Sanitair Fonds vertegenwoordigd zijn? Dat lijkt me redelijk logisch.

We hebben onlangs een voorstel van resolutie goedgekeurd in verband met de korte keten (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 773/1-3). We stellen in de praktijk vast dat mensen vaak geconfronteerd worden met het FAVV of andere federale diensten die het moeilijk maken om in de praktijk concrete initiatieven te nemen. Men ervaart op het terrein problemen omdat men veel diensten moet consulteren, er een goedkeuring van moet krijgen of ermee moet samenwerken. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat onze landbouwers met minder instanties te maken krijgen wanneer ze bepaalde initiatieven willen nemen?

4.5. Tussenkost van Arnout Coel

Arnout Coel: Ik hoor bij de drie sprekers unaniem een positief geluid over het gelopen traject wat betreft de regionalisering, en dat wat al regionaal is, zeker op zijn plaats zit. Ik hoor in verschillende gradaties een aantal argumenten om bij de restbevoegdheden hier en daar nog wat bij te schaven, zeker wat betreft de

vertegenwoordiging op het Europese forum. We kunnen van mening verschillen over hoever dat nog moet gaan. Dat hangt af van ieders smaak en voorkeur.

Ik vind het interessant dat we erin geslaagd zijn om binnen het GLB met een eigen Vlaams strategisch plan te komen. Dat is vrij uniek in de Europese context. Alle andere lidstaten komen met een plan. Binnen België komen we met een Vlaams en een Waals plan. Kunt u misschien duiden hoe het zover is kunnen komen? Dat kan misschien inspirerend werken voor andere bevoegdheidsdomeinen.

4.6. Tussenkost van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe: Ik denk dat er al een goed werkend, homogeen bevoegdheidspakket inzake landbouw is, al zijn er nog enkele uitzonderingen.

Wat ik niet heb horen toelichten, is het standpunt over de visserij. We kennen complexe bevoegdheden over de Noordzee en de bevoegdheden over de kust, ook met betrekking tot de visserij. Dan zitten we bij het FAVV, controles en dergelijke meer. Kunt u daar kort toelichting over geven?

Wat betreft de deelname aan de Europese ministerraden blijft het een probleem dat de oude samenwerkingsakkoorden van 1994 nog altijd niet zijn aangepast aan de institutionele realiteit. Wij vragen dat nagenoeg unaniem vanuit het Vlaams Parlement, maar dat botst op een veto op het federale niveau. Ik begrijp dat nog altijd niet: Vlaanderen is er niet mee gediend, Wallonië is er niet mee gediend en ook België is er niet mee gediend als we tot een onthouding moeten komen. Ik hoorde mevrouw Van Herck zeggen dat we moeten gaan naar een optimalisatie. Hoe ziet u die optimalisatie?

Er zijn heel wat samenwerkingsakkoorden gesloten in de vijftien jaar dat Landbouw geregionaliseerd is. Ik herinner me een samenwerkingsakkoord dat heel specifiek betrekking had op Brussel. Brussel ging geen eigen landbouwadministratie uitwerken en deed een beroep op de Vlaamse en Waalse controles. Dat was een goed werkend systeem. Uiteindelijk heeft Brussel beslist toch een eigen administratie uit te werken.

Samenwerkingsakkoorden zijn volgens mij een goede oplossing. Mijn partij is voorstander van eigen bevoegdheden. Maar het is niet omdat we eigen bevoegdheden hebben, dat we niet willen samenwerken, steeds vertrekkend vanuit de eigen visies en verantwoordelijkheden. Bieden samenwerkingsakkoorden de mogelijkheid om tot een asymmetrisch beleid te komen? Een bepaalde visie in Vlaanderen heeft andere noden, maatregelen en regels nodig dan in Wallonië, waar er andere problemen en andere visies bestaan, en ook andere maatregelen en regels nodig zijn.

5. Antwoorden van de genodigden

5.1. Antwoorden van Patricia De Clercq

Patricia De Clercq: Het overgrote deel van het landbouwbeleid is geregionaliseerd. We spreken enkel over nog wat grijze zones hier en daar, vooral in het voedselveiligheidsverhaal. Men kan dat natuurlijk regionaliseren als de politieke overheid dat voorstelt. De vraag is of men een ander voedselveiligheidsbeleid zal kunnen voeren in de verschillende regio's. Ik denk niet dat het een argument is dat het een Europees beleid is en het dus per definitie niet kan worden geregionaliseerd. We zien dat ook in het landbouwbeleid. We hebben een regionaal landbouwbeleid.

De finaliteit van het voedselveiligheidsbeleid is wel een Europees verhaal, waar men niet zo gemakkelijk aan kan tornen. Dat ligt vast in Europese regelgeving. Wat zijn de gevolgen als men dat regionaliseert? Ik denk dat vooral het operationele anders zal zijn in beide regio's. De beleidskeuzes die men kan maken op het vlak van

voedselbeleid zijn volgens mij redelijk beperkt, maar het FAVV kan dit beter duiden. Dat betekent naar overheidsbeslag dat men in beide regio's een soort FAVV zal moeten oprichten.

Stel dat men wel nog een verschil kan maken inzake voedselbeleid in de twee regio's, dan is de vraag of men in de retailsector, die op Belgisch niveau werkt, geen problemen zal creëren. Dat kan zeker verder worden bekeken, maar dan is de expertise van de collega's van het FAVV zeker nuttig om te bekijken wat de inhoudelijke gevolgen zijn.

Op Europees niveau moeten we inderdaad tot een eensgezind standpunt komen in de DGE vooraleer de ministers een standpunt kunnen vertolken in de Europese Ministerraad. Ik heb al veel DGE's meegemaakt. We zitten inderdaad niet altijd op dezelfde lijn, maar voor cruciale punten is het ook niet zo dat we geen stem in Europa hebben op het vlak van landbouwbeleid. Meestal komen we tot een vergelijk en zit er voor elk wat wils in de toelichting die we op de Ministerraad geven. De federale minister licht het inderdaad toe. Wij hopen dat die zich aan de tekst houdt en de visie van de gewesten poneert.

Mijnheer Steenwegen, productnormering kan bijvoorbeeld gaan over etikettering, waarbij we een aantal elementen op een etiket zouden willen zetten. Dat is een grijze zone. Zal de federale overheid meegaan? Is het dan geen productnormering in het kader van hun beleid, of kunnen we dat toch doen? Dat zijn elementen die zouden kunnen worden opgevangen mocht dat wat duidelijker zijn in de wetgeving.

Het unieke GLB-plan is er via veel lobbywerk gekomen. Initieel was voorzien dat het plan enkel op lidstaatniveau kon worden ingediend. We hebben met man en macht argumenten aangedragen, zowel bij de Europese diensten als bij een aantal Europese lidstaten, om aan te tonen dat we in België een unieke bevoegdheidsverdeling hebben die ertoe leidt dat we niet één GLB-plan kunnen indienen en het voor ons essentieel is om er twee te kunnen indienen. We hebben ondertussen iedereen overtuigd. Dat is inderdaad een zeer goede zaak.

Wat werd gezegd over de Noordzee klopt. Op het vlak van controles werken we goed samen met de federale collega's, de marine, de BMM, de douane en dergelijke meer, alsook met de FOD Volksgezondheid en het DG Leefmilieu als het gaat over mariene ruimtelijke planning. Dat is niet altijd even gemakkelijk, maar we proberen onze stem te laten horen. De vissers moeten nog altijd in een deel van de Noordzee activiteiten kunnen uitvoeren. We zitten ook samen met de FOD Mobiliteit. We doen bijvoorbeeld gezamenlijke controles op het motorvermogen van onze vissersboten. Op het vlak van mariene aquacultuur zijn we heel duidelijk. Aquacultuur kan op zee of op het land gebeuren. Op het land is dat een zuiver gewestelijke bevoegdheid. Op zee is het onze bevoegdheid als we dat willen ondersteunen vanuit economisch perspectief. Op dat vlak is er een vrij grote duidelijkheid en moet er verder niet veel worden aangepast.

Een samenwerkingsakkoord in asymmetrisch beleid is op zich geen probleem want samenwerkingsakkoorden moeten er vooral toe leiden dat men goede afspraken maakt over hoe men elkaar informeert over het beleid en data uitwisselt. Het is belangrijk dat we op het vlak van data-uitwisseling met de andere gewesten goede afspraken maken. Als er dan gevolgen zijn van die data-uitwisseling, zoals het toekennen van subsidies, kan het vlot gaan. We doen ons best, maar het moet natuurlijk van twee kanten komen.

5.2. Antwoorden van Katrien Van Herck

Katrien Van Herck: Ons aanvoelen is dat het voedselveiligheidsbeleid regionaliseren mogelijk niet de beste beleidskeuze zou zijn, juist omdat er een sterke verankering

is met de andere bevoegdheidsdomeinen inzake volksgezondheid, antibioticabeleid enzovoort. Heel de regelgeving wordt sterk vanuit Europa bepaald. Bovendien zal dat moeilijk aansluiten bij de economische realiteit en bestaat het risico, wanneer men naar twee FAVV's gaat, dat er geen gelijk speelveld meer is tussen Vlaanderen en Wallonië en dat men de hele problematiek van de lastenboeken en de autocontrolesystemen per gewest zal moeten opdelen. Dan vrezen we economische gevolgen. Ons aanvoelen is dat er op het nationaal niveau zoveel mogelijk moet worden gestreefd naar een gelijk speelveld voor wat betreft de voedingssector en de retail.

Wij denken ook dat er sowieso een bepaald aspect op federaal niveau zal moeten blijven. Ik verwijs naar mijn voorbeeld van daarnet in verband met de meldingsplicht aan Europa en op het internationale vlak, waarbij de Chief Veterinary Officer van het FAVV de verplichting heeft om bepaalde meldingen te doen.

De gewesten zijn momenteel niet vertegenwoordigd in het Sanitair Fonds. Er is wel een goede overlegstructuur met een aantal instanties, waaronder de landbouwsector en de regionale diergezondheidsverenigingen, DGZ en ARSIA. Het Sanitair Fonds is ook maar bevoegd voor een aantal zaken, zijnde de bestrijding van bepaalde besmettelijke dierziekten en bepaalde nationale bestrijdingsprogramma's in verband met dierziekten. Wij zijn voorstander van samenwerking en overleg. Als het nuttig kan zijn voor de uitoefening van de gewestelijke bevoegdheden, dan kan voor ons zeker worden onderzocht of het wenselijk is om de gewesten in het Sanitair Fonds te betrekken.

5.3. Antwoorden van Lieven De Stoppelleire

Lieven De Stoppelleire: Voor ons is het inzake bevoegdheidsverdeling belangrijk dat het voor de landbouwers op het terrein duidelijk is wie verantwoordelijk is voor de controle, hoe die controle moet gebeuren en dat er geen opeenstapeling van controles gebeurt. Zoals de heer Steenwegen aangaf, proberen we, zeker in de actuele situatie door corona, de korte keten, thuisverwerking en dergelijke, meer te promoten. Maar men mag niet onderschatten welke administratieve last het betekent voor veel landbouwbedrijven om te voldoen aan de controlesystemen.

In een gangbaar landbouwbedrijf zonder korte keten is de administratieve druk vandaag al overschreden. Wanneer we de korte keten verder gaan promoten, zullen we de druk alleen maar opvoeren. Er moet worden gekeken of er geen betere samenwerkingsakkoorden en overeenkomsten kunnen worden gemaakt of zelfs een betere bevoegdheidsherverdeling, zodat bij de landbouwers op het terrein duidelijk is wie er komt controleren en om welke reden. Vandaag hebben we controles van het FAVV rond dierenwelzijn omdat de dieren in de humane consumptie kunnen terechtkomen, en we krijgen ook controle van Dierenwelzijn om te kijken of de dieren in een goede conditie zijn. Deze controles zouden beter op elkaar afgestemd kunnen worden. Vele landbouwers vragen zich af waarom ze die controle twee keer moeten krijgen. Bij de landbouwers leeft het aanvoelen dat er te veel verschillende mechanismen zijn om zaken op het bedrijf te registreren.

Als er bevoegdheidsverdelingen moeten gebeuren, moet er worden gekeken wat de win-winsituaties kunnen zijn op federaal en gewestelijk niveau, maar ook bij de landbouwers zodat de administratieve lasten verminderd kunnen worden. Daar moet men in de toekomst absoluut nog veel meer aan werken. Er zullen zeker samenwerkingsovereenkomsten tussen de gewesten voor nodig zijn, zodat er delegaties kunnen gebeuren vanuit het federale naar het gewestelijke niveau. Heel veel informatie is vandaag aanwezig bij het Departement Landbouw en Visserij. Die kan ook worden gebruikt voor andere beleidsdomeinen, bijvoorbeeld dierenwelzijn of de veiligheid van de voedselketen. Er kan worden onderzocht wat daar nog mogelijk is zodat het in de toekomst niet allemaal opnieuw te complex wordt. We moeten streven naar vereenvoudiging.

Ik kom tot het aanvoelen bij de landbouwers over de vertegenwoordiging in Europa. We zijn al een kleine regio in Europa. Als men dan nog zijn stem moet verdelen, komt dat bij de landbouwers als minderwaardig over. Het is nodig dat er een sterk signaal komt, ook van Vlaanderen naar Europa, van wat er binnen de Vlaamse landbouw in al zijn facetten en geledingen leeft. Wij zijn koploper wat betreft kwaliteit en productiemethodes in de groente- en fruitteelt en ook in de veehouderij. We moeten dat meer kunnen tonen aan Europa.

Binnen Europa is er geen gelijk speelveld, maar we moeten zorgen dat dat in België alleszins wel het geval is. We moeten dat in het oog blijven houden, maar op Europees vlak gebeurt dat niet. Het moet vanuit onze regio zeer duidelijk gemaakt worden dat we onze producten hier aan hoge normen op de markt brengen en dat dat ook voor alle spelers in Europa moet gelden, zowel wat betreft dierenwelzijn als milieu-kwaliteitsnormen als het gaat over het bouwen van vee- of kippenstallen.

Inzake bevoegdheidsverdelingen moet het voor de landbouwers, die het beleid moeten uitvoeren in een complex gegeven met administratieve overlast, zo duidelijk mogelijk zijn wie er op de boerderij mag komen, wat men mag controleren en welke kennis de controleurs moeten hebben om een juiste beoordeling te kunnen maken.

II. Dierenwelzijn

1. Toelichting door Els Vanautryve

1.1. Bevoegdheidsverdeling

Els Vanautryve: Dierenwelzijn is 100 procent geregionaliseerd. Er is geen gedeelde verantwoordelijkheid met het federale niveau meer. Er zijn wel raakvlakken met bepaalde federale bevoegdheden: diergezondheid, politie, financiën, consumentenbescherming, uitoefening van de diergeneeskunde, geneesmiddelenwetgeving en CITES. Dat wil niet per definitie zeggen dat er een probleem is. Er zijn uiteraard spanningsvelden mogelijk met andere bevoegdheden, zowel federale als gewestelijke. De enige manier om daar goed mee om te gaan, is communiceren en een open lijn en goede contacten hebben met de verschillende diensten. Goede communicatie maakt immers goede vrienden.

De bevoegdheidsverdeling tussen dierenwelzijn, geregionaliseerd, en diergezondheid, federaal, is op zich duidelijk, al merken we dat niet iedereen het altijd begrijpt. Als het doel is om het welzijn van een individueel dier te beschermen, dan kan het Vlaamse Gewest een maatregel nemen. Als het doel is om de gezondheid van het dier te beschermen, vooral met het oog op voedselveiligheid, volksgezondheid en bescherming van de landbouwsector als geheel, dan is dat een federale bevoegdheid. Op ons niveau zijn er tussen de diensten geen grensconflicten.

1.2. Samenwerking met FAVV

Voor de samenwerking met het FAVV hebben wij een protocol afgesloten. Dat komt erop neer dat het FAVV tijdens zijn eigen controles op landbouwbedrijven ook toekijkt op het dierenwelzijn. Dat gebeurt op basis van checklists die door de drie gewesten en in overleg met het FAVV zijn opgesteld. Het FAVV meldt problemen en maakt de checklists aan ons over. Als blijkt dat bepaalde dingen op het vlak van dierenwelzijn niet in orde zijn, dan gebeurt de opvolging door de gewestelijke dienst Dierenwelzijn.

Een uitzondering op dat algemene systeem zijn de slachthuizen. Sinds het najaar van 2020 hebben we in de slachthuizen eigen Vlaamse dierenartsen met opdracht,

DMO's, naast de BMO's van het FAVV. De Vlaamse controles zijn aanvullend aan die van het FAVV. Ze vervangen de controles van het FAVV niet. Op die manier hebben we een veel sterkere controle in de slachthuizen. De slachthuissector is daarmee de meest gecontroleerde sector op het vlak van dierenwelzijn.

We hebben met het FAVV structureel overleg en informatie-uitwisseling. Wij moeten niet via de hiërarchische weg gaan. We hebben contacten met de specifieke beleidsmedewerkers. Wij weten wie bij het FAVV met wat bezig is en wie we kunnen contacteren voor bepaalde vragen. Er is een heel directe lijn. Ook op het terrein zijn er directe contacten tussen inspecteurs van het FAVV en onze eigen inspecteurs. Als mensen van het FAVV op een landbouwbedrijf een ernstige situatie vaststellen wat dierenwelzijn betreft, dan nemen ze onmiddellijk contact op met onze inspecteur van die regio. Die samenwerking verloopt heel direct en werkt heel goed.

1.3. Institutioneel kader

Persoonlijk denk ik dat een regionalisering van dierengezondheid voor het dierenwelzijn niets zou veranderen omdat het twee aparte bevoegdheden zijn. Er zijn wel raakvlakken. We moeten rekening houden met dierengezondheid, net zo goed als het FAVV bij de toepassing van zijn regelgeving rekening moet houden met dierenwelzijn. Of die bevoegdheden nu op Vlaams en federaal niveau zitten, of alle twee op Vlaams niveau, of alle twee op federaal niveau, maakt eigenlijk niet zoveel verschil.

Het is gemakkelijk om te zeggen dat men dierengezondheid moet regionaliseren, maar aan dierengezondheid hangt ook een heel pak dingen vast die men daar niet zomaar van kan loskoppelen. Voedselveiligheid is heel sterk gelinkt aan dierengezondheid. Er hangt ook een stuk volksgezondheid aan vast, alsook de regelgeving rond diergeneeskunde, antibiotica, hormonen, de uitoefening van de diergeneeskunde en nog een hele reeks taken. Bij een regionalisering van dierengezondheid moet heel goed worden nagedacht over wat daaraan vasthangt en of men dan nog wel homogene bevoegdheidspakketten behoudt. Met een gedeeltelijke regionalisering van dierengezondheid zal men volgens mij helemaal geen homogene bevoegdheidspakketten meer hebben. Ik weet ook niet hoe men dierengezondheid kan opdelen.

Kunnen bepaalde institutionele ingrepen het optreden van de politie op het vlak van dierenwelzijn verbeteren? In onze ervaring reageert de politie vaak heel snel op klachten over dierenwelzijn. Het resultaat van de controle is echter niet altijd wat de burger hoopt of verwacht en dan wordt snel gezegd dat de politie niets doet. Maar dat is iets anders dan dat ze effectief niets doet. Ik heb onvoldoende kennis over regelgeving rond institutioneel recht en werking van de politie om een zinnig antwoord te kunnen geven op de vraag of institutionele ingrepen het optreden van de politie kunnen verbeteren.

Het ligt voor de hand dat het veel eenvoudiger is om een eigen standpunt te kunnen bepalen dan dat men met drie gewesten een gemeenschappelijk standpunt moet bepalen. Hier is echter een kanttekening bij te maken. Op Europees niveau wordt dierenwelzijn vertegenwoordigd door de landbouwministers omdat dat in de Landbouwradaad zit. Federaal was dat ook zo, toen dierenwelzijn nog federaal was. Ook al was dat de bevoegdheid van de minister van Volksgezondheid, het ging naar de Landbouwradaad omdat dierenwelzijn op Europees niveau voor het grootste stuk onder landbouw valt.

Op Europees niveau bestaan er verschillende onderhandelingsniveaus. Het niveau van de experts situeert zich bij de administratie. Daar werken wij net zoals in alle andere domeinen met een beurtrol tussen de drie gewesten. Daar zit ook de Chief Veterinary Officer, één per lidstaat. Die zit tussen het niveau van de experts en de Permanente Vertegenwoordiging in. Die moet telkens, net zoals de minister,

een gezamenlijk standpunt verkondigen, hoewel hij zelf niet bevoegd is want de CVO is iemand van het FAVV.

Zouden alle controles voor dierenwelzijn en volksgezondheid door één dienst kunnen worden uitgevoerd? Alles kan uiteraard, maar de vraag is wel in hoeverre het mogelijk is om al die controles in één persoon te verenigen. Er zijn grenzen aan de expertise die iemand kan hebben. Als men goede controles wil uitvoeren, heeft iemand toch behoorlijk wat expertise nodig. Het is niet omdat men alle controles in één dienst verenigt, dat die ook in één persoon kunnen worden verenigd en dat maar één persoon een controle zal gaan doen op een bepaald bedrijf.

Wanneer men alles gaat verenigen, bestaat ook het risico dat dierenwelzijn op de achtergrond zou kunnen terechtkomen. Elke dienst, ook wij, moet prioriteiten stellen. Hoe meer onderwerpen en materies men op een hoop gooit, hoe groter het risico dat bepaalde bevoegdheden een lagere prioriteit zullen krijgen. Als men voedselveiligheid op een hoop gooit met dierenwelzijn, is de kans groot dat dierenwelzijn het onderspit moet delven tegenover de voedselveiligheid.

Zijn er quick wins mogelijk voor samenwerking met het FAVV? Ik denk dat we die mogelijkheden ondertussen hebben uitgemolken. Daar zie ik persoonlijk niet veel vooruitgang meer mogelijk.

1.4. Werking van dienst Dierenwelzijn

Er waren een aantal vragen die niets te maken hadden met institutionele zaken. Op een aantal zaken wil ik even ingaan. Er werd verwezen naar het personeelstekort bij de dienst Dierenwelzijn. De vraag werd gesteld of er op federaal niveau geen personeelstekort was. Er zijn een aantal punten waar rekening mee moet worden gehouden. Voor de regionalisering deed het FAVV tweeduizend dierenwelzijnscontroles per jaar. Dat is een groot aantal. Bij de regionalisering werd een deel van het personeel overgeheveld. Bij de Inspectiedienst Dierenwelzijn zijn de Nederlandstalige inspecteurs allemaal naar Vlaanderen overgekomen. Daar is de capaciteit gelijk gebleven. Maar wat betreft het beleid is dat anders. Als men diensten van een hoofdbestuur van beleid regionaliseert, dan komt er grosso modo 50 percent van het personeel naar Vlaanderen. Dat wil niet zeggen dat ook maar 50 percent van het werk naar Vlaanderen komt. Integendeel. Die mensen moeten in se nog altijd nagenoeg hetzelfde werk doen als voordien, maar wel met 50 percent van het personeel.

Ook de regionalisering van het FAVV-personeel is op tafel gekomen omdat zij de dierenwelzijnscontroles in de landbouwsector deden. Op een of andere manier is daar uitgekomen dat het FAVV tweeduizend controles per jaar deed met 1,5 vte. Dat zijn 1300 controles per persoon per jaar. Dat is uiteraard compleet ridicuul. Er is veel te weinig personeel van het FAVV overgekomen naar Vlaanderen. Bovendien is die 1,5 vte waar Vlaanderen recht op had, niet overgekomen in de vorm van personeel maar in de vorm van budget, zonder dat daar een personeelslid aan vasthing en zonder dat er aanwervingen voor zijn kunnen gebeuren.

Een ander punt is dat er sinds de regionalisering politiek en maatschappelijk veel meer aandacht gaat naar dierenwelzijn. Dat leidt tot een heel sterke stijging van de werkdruk bij de dienst Dierenwelzijn. In 2014 kregen we 160 klachten per maand en in 2020 kregen we er 517. Dat is een enorme stijging. Een gelijkaardige stijging zien we bij de publieksvragen en dergelijke meer. Op het Vlaamse niveau is er gewoon veel meer werk bijgekomen.

In vergelijking met het federale niveau is er ook een zeer sterke stijging gekomen van het aantal parlementaire vragen. Wij krijgen wel eens het verwijt dat we soms te kort antwoorden of niet alle cijfers gaan berekenen die worden gevraagd. Maar

op de dienst Beleid is er een vte bezig met het beantwoorden van parlementaire vragen. Als u weet dat wij op dit moment 8,6 vte's hebben, betekent dat dat wij 12 percent van onze tijd steken in het beantwoorden van parlementaire vragen. Dat is niet weinig. In de parlementaire vragen worden heel veel cijfers gevraagd. Die cijfers zijn echter niet altijd even relevant voor het beleid. Noodzakelijke cijfers voor het beleid kunnen wij geven, maar wij kunnen niet elk cijfer geven. Cijfers zijn heel gemakkelijk en men denkt vaak dat die heel sprekend zijn, maar ze verbergen vaak een complexe realiteit. Cijfers kunnen soms een grote simplificatie zijn van iets.

De Vlaamse overheid legt een veel sterkere administratieve belasting op zijn eigen diensten dan de federale overheid. Wij steken veel meer tijd in dingen die ons van bovenaf worden opgelegd en waarvan het nut mij niet altijd duidelijk is. Als men zegt dat er een personeelsgebrek is in Vlaanderen en dat het er federaal niet was, dan vergelijkt men appels met peren. Dat zijn voor ons twee totaal verschillende situaties.

Er was een vraag over de verhouding van de kostprijs van de inzet van eigen DMO's tegenover de kostprijs van het protocol bij het FAVV. Wij betalen jaarlijks 148.000 euro aan het FAVV. Zij doen daarvoor meer dan vierduizend controles op landbouwbedrijven. Dat betekent ongeveer 35 euro per controle. De slachthuizen vallen buiten het protocol. De controles die de BMO's van het FAVV in het slachthuis doen, betalen wij eigenlijk niet. Onze DMO's worden betaald zoals vastgelegd in een besluit van de Vlaamse Regering, namelijk 49 euro per uur exclusief btw. Daar komt 50 percent bij voor nacht- en weekendwerk en een verplaatsingsvergoeding voor een verplaatsing boven de twintig kilometer. Dat zijn de bedragen die ook het FAVV betaalt aan zijn BMO's. Dat is absoluut geen eigenaardig bedrag. Ik denk eerlijk gezegd dat we het FAVV weinig betalen en niet dat we veel betalen aan de DMO's.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkoms van Els Sterckx

Els Sterckx: U geeft aan dat de samenwerking met de politie vlot verloopt, maar wij horen andere signalen. Wij horen dat de politie ter plaatse wel controles uitvoert maar dat ze totaal niet op de hoogte is van de dierenwelzijnswetgeving. Ik denk dat er overleg moet worden gepleegd met de politie om mensen bij de politie zelf op te leiden zodat ze volledig van de dierenwelzijnswetgeving op de hoogte zijn, misschien één of twee personen per politiezone. De politie geeft ook aan dat men bij Dierenwelzijn een inspecteur moet vorderen om mee controles uit te voeren, maar die kunnen niet altijd kort op de bal spelen. Soms moet men twee tot drie weken wachten voor er iemand beschikbaar is. Dat brengt toch wat problemen met zich mee. Op die manier krijgt de burger de indruk dat er niet wordt ingegrepen, terwijl dat waarschijnlijk helemaal niet de bedoeling is. Wanneer mensen iets melden, verwachten ze dat dat binnen een korte periode wordt opgelost.

U gaf aan dat het aantal klachten sterk is gestegen. Worden al die klachten behandeld? Bekijken jullie zelf welke klachten dringend zijn en welke eventueel ongegrond lijken? Of wordt elke klacht intensief behandeld?

Wie doet bij het invoeren van pups de controles op de camionettes die Vlaanderen binnenkomen? Doet het FAVV dat omdat het eventueel over de gezondheid van de pups gaat en over het wel of niet ingeënt zijn tegen rabiës? Of doet Dierenwelzijn de controles omdat er ook moet worden gecontroleerd of de pups met de juiste leeftijd binnenkomen en voldoen aan de wetgeving voor kweker-handelaars?

2.2. Tussenkost van Gwendolyn Rutten

Gwendolyn Rutten: Ik vond de uiteenzetting zeer duidelijk. Als er geen aanwijsbare problemen zijn, moeten we ze niet maken. Ik ben blij dat u hebt gezegd dat communicatie heel belangrijk is. Zelfs als er moet worden samengewerkt kan men door overleg en communicatie veel problemen overwinnen.

De kostprijs van het protocol met het FAVV bedraagt 148.000 euro. Als er in de toekomst een eigen dienst voorzien wordt, zou er ongeveer 3 miljoen euro voor voorzien zijn. Dat lijkt me wel een bijzonder groot verschil om het per se zelf te willen doen. Is het niet aangewezen om via een protocol met het FAVV te blijven werken?

2.3. Tussenkost van Alessia Claes

Alessia Claes: Ik heb het gevoel dat u terughoudend bent over verdere regionalisering. Ik vraag me af of er op het terrein geen moeilijkheden binnen het dierenwelzijnsbeleid zijn vast te stellen. Werkt alles in de praktijk goed? Wat kan er eventueel nog beter?

Bij de vorige staatshervorming werd de afweging gemaakt om het bestrijden van dierenziekten meer centraal te houden. Als we terugkijken naar de coronacrisis hebben we toch wat knelpunten vastgesteld. Ik heb het vooral over dierenziektes en de volksgezondheid. Op Vlaams niveau hebben we het gevaar gezien van het coronavirus op nerts en mensapen. Wij konden niet veel ondernemen. Wat betreft de controles in het slachthuis, wordt er op federaal niveau vooral gekeken naar de kwaliteit van het vlees van de geslachte dieren en op Vlaams niveau wordt toegekeken op dierenwelzijn en de omstandigheden waarin het dier wordt geslacht. Er werd aangekaart dat het heel wat administratie vraagt en dat er dubbel werk is. Er zijn twee diensten in heel die situatie betrokken. Ziet u mogelijkheden om dit concept van de controles in de slachthuizen te verbeteren? Is er een betere afstemming nodig?

Ik hoorde bij het onderdeel Landbouw spreken over het shoppinggedrag tussen de gewesten. Stelt u dat vast op de dienst Dierenwelzijn? Hoe zou men het eventueel kunnen tegenwerken of aanpakken?

U werkt samen met het FAVV. Bij welke concrete dossiers inzake dierenwelzijn zijn verschillende overheden samen verantwoordelijk? Liggen daar kansen of verbeterpunten? Welke invloed heeft de werking van het FAVV op de werking van de dienst Dierenwelzijn, en omgekeerd? Hoe verloopt de samenwerking op dit moment?

3. Antwoorden van Els Vanautryve

Els Vanautryve: De controle van pups bij invoer gebeurt door de douane, de politie, het FAVV en Dierenwelzijn. Beleidsmatig ligt de bevoegdheid in hoofdzaak bij het FAVV. De regels voor de invoer van pups zijn dierengezondheidsregels. Dat gaat over de rabiëswetgeving. Dat is dierengezondheid met het oog op volksgezondheid.

U verwijst naar de bevoegdheid van Dierenwelzijn voor het nakijken van de leeftijd van de pups. De Europese dierenwelzijnsregelgeving, een verordening waar wij niets aan kunnen veranderen, legt de minimale leeftijd voor het commercieel vervoer van puppy's op acht weken. De dierengezondheidsregelgeving, namelijk de Rabiësverordening, legt de minimale leeftijd op vijftien weken. Deze verordening is een federale bevoegdheid. Als de puppy's naar hier komen, zijn ze al acht weken. Wat onze bevoegdheid betreft, zijn er heel weinig overtredingen op. De overtredingen die er eventueel op de minimale leeftijd zijn, vallen onder de federale bevoegdheid.

Zoals gezegd kost het protocol met het FAVV 148.000 euro. Daarnaast is er 3 miljoen euro vrijgemaakt voor eigen Vlaamse controles in slachthuizen. Dat zijn de DMO's die wij inzetten. Dat budget kunnen we daarvoor gebruiken, maar dat moeten we niet in zijn totaliteit gebruiken. We zijn in het najaar begonnen met de controles. We zijn dat op dit moment aan het evalueren. Ik vermoed dat we tegen het einde van het jaar of het begin van volgend jaar er een beter zicht op zullen hebben hoe die beter kunnen worden georganiseerd, zowel qua kostprijs als wat betreft efficiëntie. De 3 miljoen euro gaat naar het loon van de DMO's. De bedragen liggen vast in Vlaamse regelgeving en zijn dezelfde als de bedragen die het FAVV hanteert voor zijn eigen BMO's. De dierenartsensyndicaten vinden trouwens dat deze bedragen te laag zijn. Ik denk dus niet dat we hen te veel betalen.

Zijn er moeilijkheden op het terrein voor het dierenwelzijnsbeleid? Er zijn geen problemen die te maken hebben met institutionele zaken. Wij worden overspoeld met een berg werk. Dat is een probleem, maar dat heeft niet veel te maken met institutionele zaken.

Wat betreft corona en het feit dat Vlaanderen niets kon doen om het risico voor nertsen en primaten te beperken: mocht er een dierenwelzijnsprobleem zijn geweest, dan had dat wel gekund. Er is gebleken dat bepaalde diersoorten inderdaad met het coronavirus kunnen worden besmet, maar ook dat de dieren daar niet ernstig ziek van worden. Men moet zich eerst de vraag stellen of er zich effectief een dierenwelzijnsprobleem stelt. De volgende vraag is of de overheid daarop moet ingrijpen, of dat men ervan kan uitgaan dat de mensen die verantwoordelijk zijn voor die dieren, zoals dierentuinen en nertsenhouders, zelf voldoende gezond verstand hebben om de maatregelen te nemen die nodig zijn. Dierentuinen bijvoorbeeld hebben hun personeel van in het begin verplicht om met mondklappers te werken bij primaten en katachtigen. Ze hebben er ook voor gezorgd dat het personeel met een beperkt aantal dieren werkte en niet van het ene verblijf naar het andere ging om mogelijke overdracht te beperken.

We hebben een hele reeks parlementaire vragen gekregen over vaccinatie van nertsen en primaten. Men moet zich de vraag stellen of vaccinatie nuttig is vanuit het standpunt van het dierenwelzijn. Men ziet dat deze dieren nauwelijks ziek worden van het virus. Een vaccin moet worden goedgekeurd voor men het kan gebruiken. Het risico lag niet zozeer bij de nertsen zelf maar bij de mogelijke overdracht op mensen. Als men dan nertsen gaat vaccineren om overdracht te voorkomen, dan is men niet bezig met dierenwelzijn maar met volksgezondheid en diergezondheid. Dat is een federale bevoegdheid.

Er is inderdaad een vaccin ontwikkeld voor nertsen. Dat is niet getest op primaten. Men heeft een diergroep die voor zover we weten nauwelijks ziek wordt en men heeft een vaccin dat niet getest is bij die diersoort, noch op effectiviteit, noch op mogelijke negatieve effecten. Als men die dieren dan gaat vaccineren voor het geval dat er mogelijk een probleem zou zijn, is men een beetje Russische roulette met deze dieren aan het spelen. Er waren geen indicaties om coronamaatregelen te nemen voor die dieren. Daarom was ons antwoord steeds dat het ging om volksgezondheid en niet om dierenwelzijn.

De BMO's van het FAVV zijn eigenlijk permanent aanwezig in slachthuizen. Een slachthuis mag niet slachten als er geen BMO aanwezig is. Zij kijken mee toe op het dierenwelzijn en melden het aan ons wanneer er zaken niet in orde zijn. Zij moeten ook toezicht uitoefenen op de volledige slachtlijn, niet enkel op het stukje waar de dieren nog leven. Zij hebben zowel een stuk ante-mortemkeuring als een stuk post-mortemkeuring. Onze DMO's kijken enkel naar het dierenwelzijn, dus naar de levende dieren. Wij kijken uiteraard niet naar het vervolg van de slachtlijn. Voor een stuk is dat dubbel werk. Ik kan enkel vaststellen dat de Vlaamse Regering

besloten heeft dat het nodig was om daar bijkomende controles en een bijkomend budget voor te voorzien.

Shoppinggedrag tussen de gewesten naargelang er verschillende regels worden vastgelegd, is inherent aan elke bevoegdheidsverdeling, of dat nu tussen landen is of tussen regio's, provincies of gemeenten. Nederland heeft andere regels dan Vlaanderen en België. Ook dat zorgt voor een soort shoppinggedrag. Uiteraard kan dat tussen de gewesten ook gebeuren.

Er is nergens een gezamenlijke bevoegdheid voor dierenwelzijn. Vlaanderen heeft de volledige bevoegdheid van dierenwelzijn. Wij maken gebruik van de aanwezigheid van het FAVV op bepaalde locaties om efficiënter te kunnen controleren en om te vermijden dat er nog extra mensen moeten rondlopen op een landbouwbedrijf, waar de eerste controleur die er is gepasseerd, namelijk die van het FAVV, al heeft gezien dat er niets aan de hand is voor het dierenwelzijn.

4. Repliek

Gwendolyn Rutten: Ik ben een beetje verbaasd. U zegt dat er altijd wettelijk verplicht een BMO aanwezig moet zijn die moet toekijken op de dieren zowel wanneer ze nog leven als nadat ze geslacht zijn. Er is dus altijd een BMO. Dan sturen wij er nog een Vlaamse bovenop. Begrijp me niet verkeerd, ik vind de problematiek belangrijk, maar dan staan ze er met twee op te kijken. U zei dat de samenwerking met het FAVV 148.000 euro kost. 3 miljoen euro is twintig keer meer. Ik weet niet wat ik hoor. En dat om dubbel werk te doen.

Ik heb het even gecheckt: de lonen van de dierenartsen liggen 8 percent hoger dan wat de federale collega's worden betaald. Het zal niet alleen in de loonkosten zitten. Als dit regionalisering in actie is, dan vind ik het redelijk kafkaïaans. Dan denk ik dat het een pak goedkoper kan.

Ik weet dat het een beslissing is van de Vlaamse Regering. U bent hier om uitleg te geven. Ik zal daar politiek gevolg aan geven. U moet dat niet persoonlijk nemen.

Liesbeth HOMANS,
voorzitter

Karl VANLOUWE
Peter VAN ROMPUY
Caroline GENNEZ,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABC	agrobusinesscomplex
ARSIA	Association Régionale de Santé et d'Identification Animales
BCV	Belgian Controlled Veal
BMM	Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium (van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen)
BMO	belast met opdracht (dierenartsen)
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
Coreper	Comité van permanente vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten bij de Europese Unie
CVO	Chief Veterinary Officer
DG	directoraat-generaal
DGE	directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie
DGZ	Dierengezondheidszorg Vlaanderen
DMO	dierenarts met opdracht
EU	Europese Unie
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FIVA	Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector
FOD	Federale Overheidsdienst
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
ICLB	Interministeriële Conferentie voor het Landbouwbeleid
IKM	integrale kwaliteitszorg melk
IMO	International Maritime Organization (van de Verenigde Naties)
IPM	integrated pest management
IVB	Interprofessionele Vereniging voor het Belgisch vlees
OCI	Onafhankelijke Certificerings- en keuringsinstelling
Q	quarantaineorganismen
RNQP	Regulated Non-Quarantine Pests
SANITEL	informaticasysteem door het FAVV ontwikkeld voor de identificatie en de registratie van de Belgische veestapel
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
vte	voltijdsequivalent
VUT	regeling voor vervroegde uittreding
ZP-Q	Zona Protecta Quarantaine-organism